TRIBUNAL GĦAL TALBIET ŻGĦAR

ĠUDIKATUR
AVV. DR. ILONA SCHEMBRI
LL.B., LL.D., LL.M. (Lond.), Ph.D. (Birm.)

Udjenza tas-17 ta' Marzu 2025

Talba nru. 155/2024 IS

JOSIENNE BARTOLO (I.D. 0093079 (M)) U MARIAH BORG (I.D. 407701 (L))

VERSUS

JAMES BORG (I.D. 530672 (M))

IT-TRIBUNAL,

Ra illi b'Avviż tat-Talba ippreżentat fill-15 ta' Mejju 2024 (a fol. 2 et seq), l-atturi talbu s-somma ta' erbat elef tmien mija u tmien Ewro u wieħed u sittin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 4,808.61) rappreżentanti għas-somma ta' tliet elef tmien mija u sebgħa u tmenin Ewro u sebgħa u tletin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 3,887.37) fil-perjodu bejn Awwissu 2021 u April 2024 għal nofs l-ispejjeż ta' saħħa tal-wild tal-partijiet u disa' mija u wieħed u għoxrin Ewro u erbgħa u għoxrin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 921.24) għall-manteniment minn Diċembru 2023 sa Frar 2024, bl-imgħax u l-ispejjeż.

Ra d-digriet ta' dan it-Tribunal tad-29 ta' Mejju 2024 fejn l-atturi ġew awtorizzati jipproċedu bin-notifika tal-konvenut (a fol. 57 u 58).

Ra illi l-konvenut ġie nnotifikat bil-proċedura tal-affissjoni fit-18 ta' Ottubru 2024 (a fol. 69).

Ra illi saret fil-kompletezza tagħha il-proċedura tal-pubblikazzjoni u affissjoni.

Ra illi l-konvenut ma ppreżenta ebda risposta u/jew kontro-talba u anqas deher għas-seduta wara li ġie innotifikat b'dan illi waqa' fi stat ta' kontumaċja (a fol. 75).

Ra illi l-atturi ippreżentaw il-kapitolu fil-konfront tal-konvenut (a fol. 82).

Ra illi saret seduta oħra fid-19 ta' Frar 2025 għas-subizzjoni tal-konvenut b'dan illi naqas għal darb'oħra milli jidher għas-seduta (a fol. 83).

Ra l-atti proċesswali.

Ra illi din il-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidra

Dan it-Tribunal irid jiddiskuti l-kontumaċja tal-konvenut, il-preżentata tal-kapitolu fil-konfront tal-konvenut u anke l-evidenza ippreżentata mill-atturi sabiex ikun jista' jikkonkludi jekk it-talba tal-atturi tistax tkun milqugħa jew le, u dan fuq bażi ta' probabbilita' hekk kif titlob il-Liġi fil-kamp ċivili.

Il-Kontumaċja tal-Konvenut

Hekk kif għadu ġie rrimarkat hawn fuq, jidher mill-proċess illi l-konvenut ma ressaq ebda risposta u/jew kontro-talba u anqas deher għas-seduta wara li ġie innotifikat b'dan illi waqa' fi stat ta' kontumaċja.

It-Tribunal josserva illi l-kontumaċja waħedha ma titqiesx bħala ammissjoni tat-talba tal-atturi da parti l-konvenut iżda kontestazzjoni ta' l-istess. Għalkemm il-konvenut baqa' kontumaċi, dan ma jfissirx li huwa abbanduna kull eċċezzjoni li seta' jagħmel fil-kawża u ammetta id-domandi. F'każ ta' kontumaċja jibqa' l-oneru fuq l-atturi li jressqu provi sal-grad ta' probabbilità u li tressaq l-aħjar prova. Il-ġudikant għandu jeżamina jekk it-talba hijiex ġustifikata independentement mill-kontumaċja tal-konvenut (ara ***Fenici Insurance Agency Limited noe vs. Paul Stoner et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell [Inferjuri] fit-22 ta' Novembru 2002). L-istess intqal fis-sentenza ***Blye Engineering Co. Ltd vs. Philip Borg Bellanti et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fit- 22 ta' Ġunju 2005:

> "*huwa wkoll principju ben stabbilit illi ghalkemm il-konvenut jibqa' kontumaci dan ma kellux jinftiehem bhala li hu abbanduna kull eccezzjoni li seta' jaghti fil-kawza u ammetta d-domanda. Sta ghall-gudikant li jezamina jekk it-talba hix gustifikata, indipendentement mill-kontumacja tal-konvenut*. Vide Kollez. Vol. XXIX P III p 35"

Inoltre', fis-sentenza fl-ismijiet ***Joseph Edmond sive Jesmond Meilaq vs. Brian Mizzi et noe***, deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fis-27 ta' Marzu 1996 ingħad:

> "*Illi fl-ahharnett irid jinghad illi skond il-gurisprudenza tal-Qrati taghna, il-konvenut*

> *li jibqa' kontumaci, bhal kaz odjern, ma jitqiesx li ammetta ttalba ta' l-attur, izda jitqies li jkun irrimetta ruhu ghall-gudizzju tal-Qorti. Dana ma jfissirx pero' li l-Qorti tista' tqajjem hija stess ex officio kwalunkwe eccezzjoni li l-konvenut seta' jqajjem kieku kkontesta l-kawza billi kif gie ritenut fis-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell in re Hammet vs Genovese moghtija fil-31 ta' Jannar 1991:*
>
> *"Il-Qorti m'ghandhiex tissolleva eccezzjoniiet li mhiex awtorizzata espressament mill-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili jew minn konsiderazzjonijiet ta' ordni Pubblika. Ghaliex altrimenti tinholoq sitwazzjoni fejn il-Qorti tiddeciedi fuq eccezzjoni taghha stess haga li mhix rakkomandabbli billi tinvolvi vjolazzjoni ta' principju kardinali tas-smiegh xieraq tal-kawza;""*

L-istitut tal-kontumaċja hu intiż biss sabiex irażżan l-atteġġjament tal-kontumaċja u disprezz da parti ta' min ġie ċitat biex jersaq quddiem l-Onorabbli Qorti jew Tribunal (ara **Kummissarju tal-Artijiet vs. John Curmi** deċiża mill-Prim' Awla fil-31 ta' Jannar 2003).

<u>Il-Kapitolu</u>

Dan it-Tribunal ukoll jirrileva illi il-fatt illi ġie ppreżentat kapitolu fil-konfront tal-konvenut u dikjarat mistqarr ma jfissirx illi tali prova hija biżżejjed sabiex tali Tribunal ikun jista' jsib ħtija tal-konvenut. Fil-fatt, *"mill-Qorti ta' l-Appell kolleggjali fil-kawza in re **James Trapani et v. Vincent Cilia** (28 ta' April 2000), "il-kapitoli jitqiesu konfessati però dan ma jfisserx li l-Qorti kienet obbligata toqghod fuq dik il-prezunta ammissjoni. Dik il_prova kellha tigi evalwata u meqjusa flimkien ma' kull prova ohra li sa dak l-istadju setghet kienet diga' prodotta quddiem il-Qorti. Dan ghaliex kif gja' nghad is-subizzjoni setghet tintalab f'kull parti tal-procedura.""*[1]

<u>L-azzjoni tal-atturi</u>

Fit-talba tagħhom, l-atturi ippreżentaw dokumentazzjoni ampja li turi minn fejn id-dmir tal-ħlas tal-konvenut lill-attriċi, Josienne, joriġina. It-Tribunal seta' jara mill-kuntratt tas-separazzjoni ippreżentat (a 3 sa fol. 17) u mill-estratt tal-Universita' (a fol. 18 u 19) illi Mariah Borg kienet għadha taħt l-eta' ta' tlieta u għoxrin sena u kienet għadha studenta *full-time* l-Universita' ta' Malta fil-perjodu li għalih l-atturi qed jitolbu il-ħlasijiet ta' nofs l-ispejjeż ta' saħħa u l-manteniment. It-Tribunal iqis ukoll illi dak mitlub mill-atturi huwa ukoll kopert bl-Artikolu 3B (2) (a) tal-Kodiċi Ċivili, Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Fir-rigward ta' nofs l-ispejjeż ta' saħħa, it-Tribunal seta' jara illi l-atturi ippreżentaw l-irċevuti kollha li jinsabu a fol. 20 sa 47 fejn huma ċari dwar id-dati u anke li huma kollha

[1] VODAFONE MALTA LIMITED ILLUM EPIC COMMUNICATIONS LIMITED [REG. NRU. C-10865] VERSUS ASHLEY JOHN GALEA [K.I. NRU. 393006L], 30 ta' Mejju 2022, Tribunal Għal Talbiet Żgħar, Ref.: 308/2021

verament jirrelataw mas-saħħa. Inoltre', it-Tribunal seta' jara li l-atturi wkoll ippreżentaw komputazzjoni f'dan ir-rigward li tinsab a fol. 48 sa 50. It-Tribunal qabbel din il-komputazzjoni ma' kull irċevuta ippreżentata u seta' jara li jaqbel perfettament ma' dak li ppreżentaw l-atturi. Għal kull buon fini, it-Tribunal qed jiċċara illi *invoice/cash sale* li tista' tidher li kienet ippreżentata darbtejn fuq fol. 29, data ta' waħda mill-*invoice/cash sale* kellha tkun 2023 u ġiet magħduda mas-sena korretta. It-Tribunal ħares bir-reqqa wkoll lejn il-kuntratt tas-separazzjoni ippreżentat u seta' jara illi sar it-tnaqqis ukoll mill-komputazzjoni ippreżentata skond l-istess kuntratt tas-separazzjoni. B'dan illi ma hemm ebda dubju illi l-konvenut hu obbligat illi jħallas dan l-imsemmi ammont lill-atturi.

Fir-rigward tal-manteniment dovut, it-Tribunal reġa' ħares lejn il-kuntratt tas-separazzjoni u anke lejn ir-rapporti li saru mal-Pulizija dwar in-nuqqas ta' ħlas tal-manteniment liema rapporti jinsabu a fol. 51 sa 56. B'dan illi għal darb'oħra ma hemm ebda dubju illi l-konvenut hu obbligat illi jħallas dan l-imsemmi ammont lill-atturi.

Dan it-Tribunal jaċċenna illi seta' jasal għal din il-konklużjoni hawn fuq imsemmija anke wara li ħares bir-reqqa lejn l-Artikoli 558 sa 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, li jirregolaw bis-sħiħ kif il-partijiet fil-kawża għandhom iressqu l-provi tagħhom.

Dan it-Tribunal jirrileva illi l-applikazzjoni tal-Artikolu 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili ma kienx injorat mill-atturi, u liema Artikolu jipprovdi illi "*Bla ħsara ta' kull dispożizzjoni oħra tal-liġi, l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah.*" Dan it-Tribunal jagħraf ukoll l-applikazzjoni tal-Artikolu 559 tal-Imsemmi Kodiċi illi jipprovdi illi "*Il-qorti għandha fil-każijiet kollha tordna li ssirilha l-aħjar prova li l-parti tista' ġġib.*" Tali Artikolu kien hekk diskuss mill-Qorti diversement presjeduta fejn il-Qorti diversement presjeduta irriteniet diversi drabi, fosthom fis-sentenza ***Anthony Xerri (K.I. nru. 209398M) ('ir-rikorrent') vs. Claudette Spencer (K.I. nru. 307378M) u Domnic Spencer (K.I. nru. 443400L) ('l-intimati')***[2] illi "*mad-daqqa t'għajn għalhekk huwa ċar illi l-obbligu li għandu parti f'kawża mhuwiex illi jġib l-aqwa prova iżda li jġib l-aqwa prova **<u>li jista' jġib</u>**.*" L-istess qal it-Tribunal diversement presjedut fejn fis-sentenza ***DANIEL ZAMMIT VERSUS ROCCO BARTOLUCCIO***[3] ikkonkluda illi "*dak li hu importanti ghal-legislatur Malti huwa li l-prova (testimonjali u/jew dokumentarja) tkun wahda rilevanti ghall-kaz trattat u li l-istess tkun l-ahjar wahda li l-parti tista' toffri jew tressaq.*" B'dan illi tali Artikolu pero' ma jistax jinftiehem illi t-Tribunal irid jidderiġi lill-partijiet xi provi jressqu għaliex tali kompitu huwa biss tal-partijiet tal-kawża għaliex inkella it-Tribunal ikun qed iżomm ma' parti jew oħra inġustament u b'dan illi dan it-Tribunal jista' biss imbagħad iħares lejn tali provi mingħajr ma jippreġudika d-dritt ta' xi parti jew oħra.

---

[2] 18 ta' Settembru 2024, Qorti tal-Appell, Ref.: 39/2021

[3] 3 ta' Frar 2020, Tribunal Għal Talbiet Żgħar, Ref.: 80/2019

Għaldaqstant, fid-dawl ta' tali ġurisprudenza u evidenza, dan it-Tribunal jikkonkludi li seta' jasal għal konklużjoni fuq bażi ta' probabbilita' illi l-konvenut verament huwa debitur tal-atturi għas-somma minnhom indikata.

F'dan il-każ, it-Tribunal jirrileva illi is-somma mitluba mill-atturi hija dovuta mill-konvenut strettament lill-omm, u ċioe', lil Josienne Bartolo, u dan għaliex skond ix-xhieda tagħha stess datata 11 ta' Diċembru 2024, Mariah Borg kienet, u għadha, tirrisjedi magħha tul il-perjodu hekk mitlub għall-manteniment hawn fuq imsemmi (a fol. 77).

<u>Imgħax</u>

Fir-rigward ta' dan l-ammont dovut mill-konvenut lill-atturi, l-atturi qegħdin jitolbu l-imgħax. F'dan ir-rigward, it-Tribunal jagħmel referenza għall-artikolu 1141 tal-Kodiċi Ċivili, Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. F'dan il-każ, jidher illi tali obbligazzjoni ma hix ta' natura kummerċjali skond il-Liġi Maltija b'dan illi għaldaqstant, għandu japplika is-sub-artikolu 2 tal-Artikolu 1141 hawn imsemmi, u liema artikolu jipprovdi illi "*F'kull każ ieħor, l-imgħaxijiet għandhom igħaddu minn dak in-nhar illi ssir sejħa għall-ħlas b'att ġudizzjarju, għalkemm fil-ftehim ikun ġie stabbilit żmien għall-esekuzzjoni tal-obbligazzjoni.*" S.L. 12.12 jagħti definizzjoni ta´ att ġudizzjarju fejn tipprovdi illi "*"att ġudizzjarju" tfisser kull att jew skrittura preżentata fir-reġistru, jew li toħroġ minn, xi Qorti, Tribunal jew Bord f'Malta, u kull att jew skrittura preżentata, jew li toħroġ minn, xi Qorti, Tribunal jew Bord barra minn Malta, li tista', bis-saħħa ta' xi liġi jew trattat, tiġi notifikata lil xi persuna f'Malta, iżda ma tinkludix il-mandati u l-ordnijiet imsemmija fit-Titolu VII tat-Tieni Ktieb ufit-Titolu VI tat-Tielet Ktieb tal-Kodiċi.*" Għal kull buon fini, dan it-Tribunal jiċċara illi filwaqt illi huwa minnu illi liġi sussidjarja trid tkun interpretata fl-ambitu tal-Att ewlieni illi taħtu tkun saret il-liġi sussidjarja, kemm il-Kap. 12 kif ukoll il-Kap. 16 jirregolaw iċ-ċivil, fejn il-Kap. 12 jitkellem fuq il-proċedura u l-Kap. 16 jitkellem fuq is-sustanza, b´dan illi t-tnejn li huma wkoll jitkellmu fuq l-istess prinċipju; l-att ġudizzjarju, b´dan illi l-liġi sussidjarja 12.12 tista´ tkun applikata f´termini ta´ definizzjonijiet għall-Kodiċi Ċivili.

F'dan il-każ, it-Tribunal ħares bir-reqqa lejn is-sentenza ***MICHAEL DEBONO LIMITED VS. CARMELO CATANIA***[4] fejn il-Qorti qieset minn meta jibda jiddekorri l-imgħax. It-Tribunal iqis illi l-atturi bagħtu ittra uffiċjali lill-konvenut bin-numru 2632/2023, liema hija att ġudizzjarju, u l-konvenut kien notifikat fid-29 ta' Novembru 2023. Għaldaqstant, it-Tribunal irid iqis din id-data bħala d-data minn meta beda jiddekorri l-imgħax. Għaldaqstant, dan l-imgħax għandu jibda jiddekorri mid-29 ta' Novembru 2023 sad-data tal-ħlas effettiv. Fir-rigward tal-persentaġġ, l-imgħax ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena hu dak l-ammont ipprovdut fil-Kodiċi Ċivili illi għandu japplika, sakemm ma tkunx

[4] 13 ta' Jannar 2023, Prim'Awla Qorti Ċivili, Ref.: 725/2022

applikabbli il-leġiżlazzjoni sussidjarja 16.06, li ma hux il-każ f'dan il-każ.

<u>Spejjeż</u>

L-atturi qed jitolbu ukoll l-ispejjeż kompriżi dawk tal-ittra uffiċjali numru 2632/2023. Fir-rigward tal-ittra uffiċjali, it-Tribunal seta' jara li l-atturi ippreżentaw kopja ta' din l-ittra li tinsab a fol. 56.

Ġjaladarba it-Tribunal qies illi illi l-konvenut hu obbligat li jħallas l-ammont ta' erbat elef tmien mija u tmien Ewro u wieħed u sittin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 4,808.61) rappreżentanti għas-somma ta' tliet elef tmien mija u sebgħa u tmenin Ewro u sebgħa u tletin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 3,887.37) fil-perjodu bejn Awwissu 2021 u April 2024 għal nofs l-ispejjeż ta' saħħa tal-wild tal-partijiet u disa' mija u wieħed u għoxrin Ewro u erbgħa u għoxrin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 921.24) għall-manteniment minn Diċembru 2023 sa Frar 2024, il-konvenut hu obbligat li jħallas lill-atturi anke l-ammont ta' dawn l-ispejjeż.

Fir-rigward tal-ispejjeż ġudizzjarju marbuta ma' din it-talba ikunu deċiżi fid-***Decide***.

Decide

Għaldaqstant, dan it-Tribunal jaqta´ u jiddeċiedi billi jilqa´ t-talba tal-atturi għall-ammont ta' erbat elef tmien mija u tmien Ewro u wieħed u sittin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 4,808.61) rappreżentanti għas-somma ta' tliet elef tmien mija u sebgħa u tmenin Ewro u sebgħa u tletin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 3,887.37) fil-perjodu bejn Awwissu 2021 u April 2024 għal nofs l-ispejjeż ta' saħħa tal-wild tal-partijiet u disa' mija u wieħed u għoxrin Ewro u erbgħa u għpxrin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 921.24) għall-manteniment minn Diċembru 2023 sa Frar 2024, kif ukoll l-imgħax ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena li beda jiddekorri mid-29 ta' Novembru 2023 sad-data tal-ħlas effettiv kif ukoll l-ispejjeż in konnessjoni mal-ittra uffiċjali bin-numru 2632/2023 u jikkundanna lill-konvenut sabiex jagħmel dawn l-imsemmija ħlasijiet lill-atturi.

L-ispejjeż ġudizzjarji marbuta ma´ dawn il-proċeduri huma kollha a kariku tal-konvenut.

Avv. Ilona Schembri
Ġudikatur